

φύγουν από τὴν κάμαρα, νὰ χυθοῦν ἔξω εἰς τὸν δρόμον.

Κτυπᾶ ἡ πόρτα.

Ἐνα γράμμα! Ὁ ὑπηρέτης, βιαστικός, εἶπε νὰ τὸ διαβάσῃ ἡ κ. Ἀνθὴ γράμμα, διότι θέλουν νὰ ἔξηγήσουν κάποιον θάνατον

Μὲ δόσην ταχύτητα ἐπαιδεῖ ποὺ διάγου, μὲ τὴν αὐτὴν ἀπεσθόδαγισε τὸν φάκελλον.

Ἡ φωτογραφία της πληυρισμένην εἰς τὸ αἷγα. Τὴν ἐπληυρισμένην δὲ στεναγμός τὰ χείλη της ὅμως εἶχαν ἀκοινηθῆσθαι ἐπάνω εἰς τὴν εἰκόνα καὶ δὲ στεναγμός μόλις ήκουόθη.

— Ἀπάντησις μποροῦσε νὰ δοθῇ ἂν ἔζουσε ἐκεῖνος. Πήγαινε...

Ἐφύγεν ὁ ὑπηρέτης καὶ αὐτὴ ἐκυλισθη εἰς ἄνα καναπέν.

Οἱ λυγμοὶ ἥσαν τὸν πολλοὺς, ὥστε ὀραιοτέραν μουσικήν, εἰς τὸ ἀνεβασμά της εἰς τοὺς οὐρανούς, δὲν θὰ πῆθεν η ψυχὴ τοῦ αὐτοκτονήσαντος.

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΑΝΑΤΟΣ ΔΥΤΟΥ

ματός του.

Δῦται καὶ αὐτοί, ἐκ τοῦ ιδίου νοσήματος πάσχοντες, παρηκολούθησαν ὅλα τὰ συμπτώματα τοῦ ψυχορραγοῦντος συναδέλφου τῶν καὶ προβλέποντες καὶ δι' ἑαυτοὺς τὸ ἀναισνόμενον μοιραῖον τέλος, ἀκίνητοι ὡς ἐκ τῆς παραλυσίας, ἥσαν ἀπολιθωμένοι ἐν τῇ ὄχρετητι τοῦ προσώπου τῶν.

Καὶ τὴν εἰκόνα ταύτην ἐφώτιζαν ποὺ καὶ ποῦ, ὡς ἐκ τοῦ κλυδωνισμοῦ τοῦ σκάφους, οἱ διὰ τῶν φεγγίτων τοῦ θεραπευτηρίου τοῦ πλοίου διοικισθέντες τελευταῖαι ἀκτίνες τοῦ δύοντος ἥλιού ἀναμένοντος τὸ τέλος τοῦ δύτου, ὥπως τὸ ἀναγγείλη τὴν ἐπιστραγήν, ἀνατέλλων, εἰς τὴν δύσμοιρον μητέρα του.

Καὶ τὸ τέλος ἐπῆλθε. Καὶ ὁ δύτης ἀνέδωσε τὴν ὑστάτην πνοήν, ἐν τῇ σπαρακτικῇ ἐκείνῃ σιγῇ ἡν δὲν διέκοπτον οὔτε θρῆνοι τῆς μητρός, οὔτε δύμριοὶ τῆς ευζύγου, οὔτε κοπ τοὶ τῶν τέκυων, σᾶλλ' ὁ μονότονος ρυθμὸς τῆς στρεφομένης ἔλικος καὶ ὁ ρόχθος τῶν πρὸς ποώραν θραυσιρίενων κυμάτων.

..... Τὸ ἄρμα τοῦ ἥλιού ἀνσφαίνεται ὅπισθεν τῶν ἐξ ἄμμου γηλόφων τῆς ἑρήμου. Τὸ πᾶν εἶνε χρυσοῦν καὶ ρέδινον. Καὶ ὁ ὑπότοσης λαμπρότητος προαγγελεῖς ὁστῆρ, ἐξέρχεται τέλος ἐκ μιᾶς νεφέλης φωτεινῆς καὶ

ρίπτει τὰς πρώτας ἀκτίνας του ἐπὶ τοῦ πτώτατος τοῦ δύτου, τοῦ ἐξηπλωμένου ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Ἡ μηχανὴ κρατεῖ. Ἡ σημαία καὶ ὁ ἐπισίων μισιστίων ὑποστέλλενται ἐνῷ τοῦ πλοίου τὸ πλήρωμα, παρετεταγμένον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, παρακολουθεῖ ἀσκεπές, μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, τὰς εὐχὰς τὰς ἀπαγγελούμενας ὑπὸ τοῦ ἐκπληροῦντος χρέη ιερέως ναύτου.

Καὶ μετὰ τὰς εὐχάς, παφλασμὸς ὕδατος ἀκούεται. Εἶναι ἡ θυμεία τῆς θελάσσης, ὁ τελευταῖος ἀσπασμὸς ποὺ δίδει εἰς τὸν νεκρόν, τὸν ὄποιον δέχεται εἰς τοὺς κόλπους τῆς— εἰς τὸν νεκρὸν ὁ ὄποιος εἶχεν ἀφιερώσῃ ὀλόκληρον τὴν ζωὴν του εἰς αὐτήν, τὴν τόσον θηριώδη ἡρωμένην του.

Ἀντὶ τῆς μητρός του, ἀντὶ τῆς συζύγου του, ἀντὶ τῶν τέκυων του, τὸν ἀσπάζεται νεκρὸν μόνον ἡ θάλασσα!

..... Ἡ σημαία καὶ ὁ ἐπισίων ἐπείρονται εἰς τὴν θέσιν των, ἡ μηχανὴ κινεῖται ἐπὶ τὰ πρόσω ποὺ δίδει τὸ πλοῖον ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν του.

Ἄκεται Βαρθαρίας. Ἐπὶ τῆς «Κρήτης».

ΝΑΥΤΙΚΟΣ

Θ. Θ. Θ. Θ. Θ.

Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ (*)

Μὲ τὸν θαυματού τοῦ Κουτούζη, ἡ τέγυνη δὲν έμεινεν ὀρόφωνή. Τὸν διεδέγηθη ἔτερος Ζαχύνθιος, ὁ Νικόλαος Καντούνης, ιερεὺς καὶ οὗτος.

Ο Καντούνης ἐγενήθη τῷ 1768. Ο πατὴρ αὐτοῦ, τὸ ὄνομα Ιωάννης, ἦτο ιατρός, ποιητὴς περιπλανής, συγγραφεὺς Χλωρίδος τῆς Ζαχύνθου μὴ ὄνημασιευθίστης, καὶ ἐμμέτρου κωμῳδίας; ὑπὸ τὸν τίτλον οἱ Γιαρριώταις, δι' ἣς διεκώμισε τοὺς ἐμπειρικούς ιατρούς, οἵτινες ἔξ Ηπείρου ἤρχοντο εἰς Ζαχύνθον, ἔγοντες ἐν πάρερ τὰ ψάριακα. Ετι δὲ μετέφρασεν ἐμμέτρως τὸν Μεταστάσιον.

Ο οἶκος τοῦ Καντούνη δὲν ἦτο εὐπατρίδης, ἀλλὰ πλουσιώτατος καὶ ταῦ πάσι προσφιλής.

Ο Νικόλαος Καντούνης ἤκροσταστο τῶν μαθημάτων τῶν ἐν Ζαχύνθῳ διδασκάλων καὶ ἴδιως Ἀντωνίου τοῦ Μαρτελάου, τοῦ ἐγγένου τοῦ Κουτούζη.

Ἡ φύσις ὅμως εἶχε τὸν Καντούνην προικίσει μὲ ἵξαίρετον πρὸς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην αλι-

(*) Συνέχεια.

Γ. ΡΟΙΔΟΥ

Προσωπογραφία Δ. Τ.

σιν. Ἐκ παιδικής ήλικιας ἅμα ἔβλεπε μολυβδοκόνδυλον, ἢ γραφίδα ἢ χνθράκη, ἥμέσως ἐσγεῖταιζε τι ἢ ἐπὶ γάρτου ἢ ἐπὶ ἔξωφύλλου βιβλίου ἢ ἐπὶ τοίχου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μικρᾷ ἐκείνῃ ήλικι, λίγην δεξιῶς ἀπετύπου τὰς ιδέας του ἱγνογραφῶν καὶ κι ἔμορφοι προσωπογραφίαι του ἐκέντηντο πλεονεκτήματα ὑπισχγούμενά τόσῳ λαχυπρὸν μέλλον, ώστε ίδιων κύτᾳ ὁ ἀριστοτέχνης Κουτούζης δὲν ἦθελησε νὰ διδάξῃ κύτῳ ἢ τὰ πρῶτα τῆς τέχνης στοιχεῖα, καθότι ἡτο ἀνὴρ φθονερός, συνεπῶς ἦθελε τὸ μονοπώλιον τῆς τέχνης ἐν Ζακύνθῳ.

Ο νέος εὐρίσκετο εἰς ἀμηγχνίκιν καὶ πολλάκις ἔκλασις μὴ δυνάμενος νὰ μάθῃ τὰ μυστήρια τῆς τέχνης, ἐπειδὴ ὁ Κουτούζης τῷ εἰχεν ἐμποδίσει τὴν εἶσοδον εἰς τὸ ζωγραφεῖον του. Νὰ μετακῆῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲν ἦθελον οἱ γονεῖς. Εἰχον ἀποκτήσει πέντε τέκνα τὸν Γεώργιον, τὴν Λαζαρίν, τὸν Νικόλαον, τὸν Ιερώνυμον καὶ τὴν Μαρίναν. Τὰ δύο θήλεα ἀπέθανον πρὶν ἡ συμπληρώσωσι τὸ πρῶτον τῆς ήλικιας των ἔτος. Ο Γεώργιος πολὺ νέος σταλεὶς εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν, ἀπεβίωσεν ἐν Παδούη, πρὶν ἡ συμπληρώσῃ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ήλικιας του. Ο θάνατος ἐφόβισε τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἡγάγκασε νὰ μὴ

στείλωσι τὸν Νικόλαον εἰς τὴν Ἰταλίαν ὅπως τελειοποιηθῇ εἰς τὴν ζωγραφικήν. Ο Νικόλαος ὅμως ἐπενόησε τὸ ἔζης τέγνασμα. Ο Κουτούζης εἰργάζετο κεκλεισμένων τῶν θυρῶν καὶ ὁ νέος Καντούνης ἐδωροδόκει τὸν ὑπηρέτην αὐτοῦ ἵνα τὸν ἀφίνη, τούλαχιστον, νὰ βλέπῃ διὰ τοῦ κλειθροῦ τὸν καλλιτέχνην ἐργάζομενον.

"Ωστε ἡτο κύτοδιδάκτος, οὔτως εἰπεῖν, ὁ Καντούνης καὶ γράψας αὐτὸς ὁ ἰδιος τὴν εἰκόνα του ἔθεσε σύν ἄλλοις τὸν Χρόνον, τὴν Τύχην ἔνωθεν δὲ τὸν ὄφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ.¹⁾

Διὰ μόνης τῆς θελήσεως καὶ τοῦ κόπου ἐγένετο ὁ Καντούνης καλλιτέχνης, ὡς ὁ τοῖος ἐπανελάμβανεν, θέλων τρόπον τινὰ νὰ κακίσῃ τὸν Κουτούζην, ὅστις τοῦ ἔκλεισε τὸ ζωγραφεῖον, ἀλλ' ὡς καλῶς παρατηρεῖ ὁ κ. Μαυρογιάννης⁽²⁾ ἐν ὁ Κουτούζης ἔκλεισε τὴν θύραν εἰς τὸν μαθητήν, δὲν ἦδυνθη ὅμως ν' ἀφαι-

1) Η εἰκὼν αὕτη ἔκειτο ἄλλοτε ἐν τῷ Ἀρχεπισκοπείῳ Ζακύνθου, νῦν σώζεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ιερέως Ν. Λάτα, ἀδελφοῦ τοῦ διαπρεποῦς ιεράρχου καὶ ρήτορος. Επίσης ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν ἀδελφῶν Μαρτινέγκου, σώζεται ἡ εἰκὼν τοῦ Κουτούζη.

(2) Δύο ἔργα τοῦ ζωγράφου Καντούνη· ἐν τῷ Αθηναϊκῷ περιοδικῷ "Εστία τοῦ 1893 ἀριθ. 39.

ρέση και τὰ ἔργα τοῦ Διοξεῖδος και τὰ ἴδια
ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας τὰ ὄποια ἡδύνατο νὰ μελε-
τήσῃ και νὰ μιμηθούν εἰς ἔκυπρον ἀφεθεῖς Καν-
τούνης. Οὐ πότε τῆς φύσεως λαβὼν ὡς δῶρον
τὴν εἰς τὴν τέχνην εὑρίσκειν δὲν δύναται διὰ μιᾶς;
νὰ εὔδοκιμήσῃ, ὅσους και ἀν καταβάλῃ κα-
ποιους, ἐὰν μὴ εὕρῃ πρὸ αὐτοῦ ἄλλους διανοίξαντας;
τὴν ὁδὸν και καταστήσαντας προσιτὴν εἰς αὐτὸν
τὴν τέχνην. Λέγεται μάλιστα ὅτι και αὐτὸς ὁ
Ρραφάηλ, ὅτε εἶδε κρυφίως τὰ μήπω τότε
τελειωμένα ἔργα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ἐν τῇ
ὅροφῇ τῆς Cappella Sextina, ἥλλαζε πάρκυτα
τρόπον ἔργασίας· τοσοῦτον ἵσχυει ἐν μόνον βλέμμα
κρύβοντας ριπτόμενον, ὅπως μεταβάλῃ ὀλοκλή-
ρως τὰς ἴδιας τοῦ καλλιτέχνου. Ἀμάρτημα
ὅτο ὅτι δὲν ἡδύνατο νὰ μεταβάλῃ εἰς τὴν Ἰτα-
λίαν ἡτοις ὀλόκληρος εἴνει μουσεῖον καλλιτε-
χνικὸν νὰ μελετήσῃ τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέ-
χνης. Ἐάν εἰς τὰ ἔξαριστα δῶρα, ἀτινα ἡ φύ-
σις ἐπεδιψύλευσεν εἰς αὐτὸν προσετίθετο συστη-
ματικὴ μελέτη ἐπὶ τὸ σπουδαίοτερον τῆς
ζωγραφικῆς, ἡ τούλαχιστον ἀν δὲ πρὸς τὴν τέ-
χνην μέγας ζῆτος, ὃν εἶχεν ἐν τῇ νεανικῇ του
ἡλικίᾳ, δὲν ἐμειοῦτο ἀφ' οὐ ἀπέκτησε δημοσι-
κότητα και ὄνομα καλλιτέχνου, ἡ Ἐλ-
λάς, θὰ εἴχε τὸν ἀριστοτέχνην την. Κι' ἀν
ὁ Κουτούζης ἐγκαίρως τὸν ἔδιδασκε τῆς τέχνης
τὰ μυστήρια ἡ τούλαχιστον εὔσυνειδήτως τὰ
στοιχεῖα, δηδύνατο αὐτὸς πρὶν ἡ τὸν διδάξῃ νὰ
φωνήσῃ ὡς δὲ Περούγηνος ὅτε ἀπέκτησε μηθυ-
τὴν τὸν Ρραφάηλ: "Ἄν εἴνε μαθητής μου, ἐν-
τὸς δλίγου θὰ εἴνε διδάσκαλός μου.

Ο βίος τοῦ Καντούνη εἶναι ὡραῖον παρά-
δειγμα ἐπιμονῆς και ὑπομονῆς. Ἀνεδείχθη διὰ
μόνης τῆς θελήσεως. Η νεωτέρω Ἐλλάς ἔχει
σχεῖ ὀλίγη τοιαῦτα παραδείγματα, δυνάμενα νὰ
κοσμήσωσι τὰς σελίδας τοῦ Smalls και ἥλιων,
οἵτινες διὰ παραδειγμάτων ἀπέδειξαν τὰ θυμ-
ματα τῆς αὐτοθοηθείας. Η ιστορία τῶν ἀν-
θρωπίνων πράξεων εἴνε πλήρης τοσούτων παρα-
δειγμάτων καρτερίσια, ὥστε τολμᾷ τις νὰ εἴπῃ
ὅτι και αὐτὴ ἡ μεγαλοφυΐα εἴνε ἐνίστε δημι-
ούργημα τῆς θελήσεως.

Χειροτονηθεὶς ἰερεὺς, ἔξελέγη ἡ εὐημέριος τῆς
Εὐαγγελιστρίκης τῇ 25 Ιανουαρίου 1786 και
ἐτακτοποιήσεις τὰ κακῶς ἕσυγχτα τῆς ἐφημερίας,
ώς δεικνύουσι τὰ βεβλία τῆς ἐκκλησίας ταύτης.
"Ετι δέ, ως θὰ ἴσωμεν, ἐκόσμησε και τὴν ἐκ-
κλησίαν ταύτην διὰ λαμπροτάτων ζωγραφιῶν.

Φύσει φιλόπατρις, μετὰ πολλῆς σκέψεως ἀπε-
φάσισε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς
Ἐπτανήσου. Μέλιος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας γε-
νόμενος, εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν δού-
λων Ἐλλήνων, διὸ ἐναντίον αὐτοῦ κατεσφέρετο
δὲ πρωθιερεὺς Γρεζώνης, ἀνὴρ φιλαργὸς και τῶν
Ἀγγλῶν φίλος.

Τῇ 19 Μαΐου τοῦ 1821 πλοῖον ἐν Κων-

στακτινουπόλεως ἐργόμενον προσωριμίσθη ἐν Ζα-
κύνθῳ. Εἰς τὸν ναυτῶν παιδιάς χάριν εἴπεν
"Ἐπάρθη ἡ Πόλις. Ἀστραπηδὸν ἡ φευδής αὔτη
εἴδηρις ἀπὸ στόματος εἰς στόμα διεδόθη εἰς
ὅλην τὴν νῆσον και πάντας συνεκίνησε. Κωδω-
νοκρουσίκι, πυροβολισμοί, ζητωκραυγαὶ ἀντή-
χουν πανταχοῦ. Αἱ οἰκίαι και τὰ καταστή-
ματα τῶν φιλελευθέρων ἐστολίσθησαν δι' ἀν-
θέων και σημαῖων.

Τὸ πλῆθος ἔξαλλον ἐκ γαρδίς περιεφέρετο πρασ-
θάλλον τούς: "Αγγλους και τοὺς μη φιλελευθέρους.
Ἐωρατάζετο ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ Βιζαντίου! Οι
φιλελευθέροις τῶν ἱερέων ἡγέωνται τὰς ἐκκλησίας
και ἔψαλλον δοξολογίας. Ἐπίσκοπος τῶν δυτικῶν
ἥτο ἩΔελματὸς Λουδοβίκος Scacoz ἤντη πολυμα-
θητὴς και φιλελευθέρος, διστις μαθῶν τὴν εἰδησιν ἐκκ-
με δέσησιν. Ἐκ τῶν ἑορτασάντων ἥτο και ὁ Καν-
τούνης. Ἀλλὰ τὸ γεγονός ἐτάραξε τὸν ἀρμο-
στὴν Ἀδαμοντίστης ἐπίσκοπον, δι' ἣν εἶπεν
Γρεζώνης, ἐφυλακίσθη εἰς τὸ φρούριον. Μετ' οὐ
πολὺ παῖδιν γάριν τῶν φιλελευθέρων αὐτοῦ
ἀρχῶν ἔξωρίσθη εἰς μονὴν κειμένην παρὰ τὰς
νοτιοδυτικὰς τῆς Κεφαλληνίας ἀκτὰς, ἐπὶ τινας
ἀπορρῷγος σκοπέλου ἀναθρώσκοντος ἐκ τῆς θα-
λάσσης, γνωστοῦ δὲ ὑπὲρ τὸ ὄνομα τοῦ Λιός και
κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ λαοῦ, τῆς Κυρᾶς ἀφ'
τὸ Δία.

Ο Καντούνης ἐκεῖ ἐν μέσῳ τῆς συνεχῶς
ταρκασσούμενης θαλάσσης μεταξιωρούμενος διέ-
μενεν ἔξοριστος ἐπὶ τινας μῆνας, καλλι-
στον δὲ τεκμήριον τῆς ἐν τῷ σκοπέλῳ διαμο-
νῆς του ὑπαρχούσιν ἐπὶ τῶν τοίχων του μικροῦ
ἐκκλησιδίου τέσσαρες ὥραίκι ἐλαυγραφίαι, τὰς
όποιας ἀπέστειλεν ἐκ Ζακύνθου, ἐπανελθὼν
ἐκεῖτε μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας του.
Αἱ εἰκόνες αὐταὶ παριστῶσι τὸν Μυστικὸν Δει-
ππον, τὸν Νιπιῆρα, τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πιλά-
του και τὴν Ηροδεσυχὴν ἐν τῷ Κήπῳ. Τὰς
εἰκόνας ταύτας ἔγραψεν διὰ φιλόπατρις καλλι-
τέγυνης εὐγνωμονῶν πρὸς τοὺς μοναχοὺς διὰ τὴν
φιλόφρονα ζενίκην, ἦν παρ' αὐτῶν ἔσχεν ἔξο-
ριστος ὅν.

Ο Καντούνης ἥτο δημοτικώτατος ἐν Ζα-
κύνθῳ ζωγράφος και ἀγιογράφος. Καίτοι κατώ-
τερος ἐθεωρεῖτο τοῦ Κουτούζη, — λόγῳ ὅτι δὲν με-
τέβη εἰς τὴν Ἰταλίαν — εὐχή, ἥττον προύτι-
μῶντο κι ἐλαυγραφίαι του και εἰσέπειται ἐν Ζακύνθῳ
Ζητούνται ἀντίγραφα τῶν ἀγιογραφῶν τοῦ
Καντούνη, εἴτε διὰ τὰς ἐκκλησίας, εἴτε διὰ τὰς
οἰκίας των. "Αν και ὁ Κουτούζης ἐγνώριζε καλ-
λίτερα τὴν τέχνην, δο Κουτούζης ὅμως εἴχε περισ-
σοτέραν φαντασίαν. Η φιλοπονία τοῦ Καν-

τούνη ἡτο μεγίστη, συγέδον εἰς δόξα τὰς ἐκκλησίας τῆς πόλεως κατί ύπάρχει ίδιον του. Κι' εἰς αὐτὰ τὰ χωρία εύρισκονται εἰκονογραφίαι τοῦ Καντούνη, ίδιως ἐν τῷ χωρίῳ Σαρακινάζει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Νικολάου ὑπάρχει τὸ ωραῖον εἰκονοστάσιον μετά τῶν εἰκόνων τοῦ Καντούνη, τὸ ὄποιον ἡτο ἔτοιμον εἰὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τοῦ ἐν τῷ φρουρίῳ. Ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Αικατερίνης τοῦ ὄρους Σινάτ ὑπὸ τὸν γυναικωνίτην ἀπάκειται ωραῖα εἰκονογραφία παριστῶσα τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐν τῇ Μονῇ τοῦ ὄρους Σινάτ. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι ἔργον τοῦ Καντούνη ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἔχησ σημείωσις, ἢν εὑρομεν ἐν τῷ κώδικι τοῦ ῥηθέντος μετοχίου τῆς ἐν λόγῳ Μονῆς : «1825 Μαΐου 12 ἐπλήρωσα τὸν αἰδεσιμώτατον Καντούνην διὰ τὴν εἰκονογραφίαν ὃποῦ ἐδούλευσε διὰ τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐβάλθη εἰς τὸν γυναικίνην ὡς ἡ ρετασθοῦτα (= ἀπόδειξις) του 100 ταλλαχα». Εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ἔζωραφισε καὶ τὰς θύρας τοῦ εἰκονοστασίου. Εἴδομεν δὲ τοῦ Καντούνη εἶναι καὶ ἡ λιτανεία ἡ ἀνακειμένη ὑπὸ τὸν γυναικωνίτην τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀγίων Πάντων. Ὁ Καντούνης εἶχε πρέπει ἀναλάβῃ τὴν γραφὴν τῆς λιτανείας τοῦ Ἐπιταφίου, ὡς ἐτελεῖτο ἐπὶ Ἀγγλικῆς Προστασίας, ἀλλ' ἐπελθόντος τοῦ θανάτου του ἐξηγήσθην ἀπεικονίσῃ τὸ παρεκκολουθοῦν πλῆθος. Ἡ εἰκονογραφία αὕτη ἡτο προσδιορισμένη διὰ τὴν Μητρόπολιν, ἵξε ἡς ἔξερχεται δὲ ἐπιτάφιος τὸ μέγχ Σαθητον κατὰ τὰς 3 π. μ. Ὁ ζωγράφος κ. Πελεκάσης πολλάκις εἶχε παρατρύνη τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Μητροπόλεως νὰ ἀγοράσωσιν αὐτὴν ἀπὸ γραπτῶν τινά, ἤτις τὴν κατεῖχεν. Ἐπελθόντος τῷ 1878 τῆς τρομερῆς πυρκαϊᾶς τοῦ Στενοφόρου, (νῦν δόδος Κάλβου), ἀπετερρόθη καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο ἀριστούργημα τοῦ Καντούνη, ὅπερ εὑρίσκετο ἐν τῇ εἰκίᾳ Χαλκιδικῆς.

Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Χαραλάμπους ὑπὸ τὸν γυναικωνίτην ὑπάρχει καὶ ἑτέρα λιτανεία παριστῶσα τὴν λιτανείαν τοῦ ἀγίου τούτου, ἀλλ' ἀγνωστον ἡμῖν τίς δὲ ζωγράφος. Ἐν Ζακύνθῳ καὶ εἰς ἄλλα χωρία ἀνάκεινται λιτανείαι ὑπὸ τὸν γυναικωνίτην. ὡς εἰς τὰ χωρία Κερί, Σκουλικάδον, Καλλιπάδον.

Ο Καυτεύζης ἔζωραφισε τὸν Ἐσταυρωμένον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα τῆς ὁρθοδόξου ἐκκλησίας, ἐφιλοτέχνησεν δύμας καὶ ἔνοι Εσταυρωμένους, τὸν ἓνα διὰ τὴν Μητρόπολιν καὶ τὸν ἄλλον διὰ τὴν ἐκκλησίαν Εναγγελιστρίας, ἡς ἡτο καὶ δὲ ἐφημέριος, ὡς εἶδομεν καὶ ἐκεινοτομησε, ἐιστεὶ δὲ Χριστὸς κρέμαται ἐπὶ τοῦ ἐπονειδίστου ξύλου, ἔχων τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην πρὸς τὰ ἐμπρός, φυσικώτατα καὶ ἐν τῇ ῥιθείσῃ ἐκκλησίᾳ τῆς Εὐαγγελιστρίας ἀνάκεινται ἐπὶ

τοῦ τοίχου πέριξ τῆς ἐκκλησίας μικροὶ ζωγραφίαι μετὰ τῶν προφητῶν, ἔργον τοῦ Καντούνη ἐνῷ αἱ ἔνω τῶν μικρῶν τούτων εἰκόνων μεγάλαι εἰκόνες εἶναι τοῦ Κουτούζη. Τοῦ Καντούνη ἔργον εἶναι καὶ ἡ ἐν τῷ τέμπλῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας εἰκονογραφία τῶν Ελσοδίων τῆς Παρθένου ἐνθα φαίνεται δὲ ἀρχιερεὺς Ζαχαρίας ὑπεδεχόμενος αὐτὴν ἐν τῷ ναῷ.

Ἐν Ζακύνθῳ εὑρίσκονται καὶ καλλίτεραι παραπόσεις τοῦ βίου τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς ἀναγενωμένης νεοελληνικῆς Τέχνης, ἔργα δὲ τῶν πρώτων Ἐλλήνων καλλιτεχνῶν Νικολάου Δοξαρά (¹) Νικολάου Κουτούζη καὶ Νικολάου Καντούνη. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι καλλιτέχναι ἐλαχῖν θείαν τὴν ἔμπνευσιν παριστῶντες τῆς βασιλίσσης τοῦ οὐρανοῦ τὸν βίον. Μεγάλοι καλλιτέχναι, καὶ δὴ δὲ Ρεφαήλ ἐπόησαν πλῆθος εἰκόνων τῆς Παναγίας, αἵτινες ἀνύψωσαν τὴν Τέχνην. ᩩ Μαρία διὰ τῆς τέχνης λάμπει ὡς τὸ γλυκύτερον τῶν πλασμάτων καὶ λαμβάνει δὲ οὐράνιος αὐτῆς μορφὴ τὸ ἴδεωδες τῆς γριστιανούσινης. Εἰς τὴν διάνοιαν τῶν καλλιτέχνων ἔθημιουργήθησαν τύποι νέοι τῆς Παρθένου, ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῆς ὄποιας ὑποτυπούνται τὰ μυστήρια τῆς ἐλπίδος τῶν αἰώνων, τῆς ἐλεύσεως ὀηλασῆ τοῦ Τέκνου, τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, διὰ νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ εἰρήνη, μόνον διὰ τῆς Ἀγάπης

Ἐν Κερκύρᾳ, ἐν τῇ Μονῇ τῆς Πλατυτέρας ἐνθα ἀναπαύονται τὰ ὄστρα δύο μεγάλων Ἐλλήνων, τοῦ Κυθερνήτου Καποδιστρίου καὶ τοῦ σεφοῦ Μουστοζύδου, ὑπάρχουσιν ὡραῖα ἔργα τοῦ Καντούνη. Αἱ εἰκόνες αὕται εἶναι οἱ ἐν τῷ εἰκονοστασίῳ ἐώδεικα Ἀπόστολοι καὶ αἱ δεσποτικαὶ ἑορταί, δὲ ἐν τῷ τοίχῳ σήμιος Γεώργιος ἔφιππος καὶ δύο μεγάλαι εἰκόνες δὲ Μυστικὸς Δεῖπνος καὶ δὲ Νικήρος αἵτινες ἀναρτῶνται ἐπὶ τοῦ τοίχου· δὲ Μυστικὸς Δεῖπνος εἶναι ἐπιτυχέστατος, τὸ διάγραμμα σχεδὸν ἀνεπίληπτον, δὲ χρωματισμὸς ζωηρὸς, θειώδης καὶ ἀρμονικός, καὶ κεφαλὴ καὶ τὰ ἄκρα καλλιστα καὶ φυσικώτατα σχεδιασμένα. Ίδιως δὲ κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀποπνέει γλυκυτάτην μελαγχολίαν (²).

Αἱ προσωπογραφίαι αἱ παριστῶσαι συγχρόνους

(¹) Ἐληγμονήσαμεν νὰ εἰπωμεν ιστοροῦντες τὰ τοῦ Νικολάου Δοξαρᾶ, δὲτο δὲ ζακύνθιος ἀγιογράφος κ. Π. Πλάσιας ἔχει τὰ τρία ἐν μικρῷ σχεδιάσματι δι' ἔλαιοιμιγῶν χρωμάτων (boggeti) ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δοπιών ἔκχαιρεν ἔπειτα δὲ Δοξαρᾶς τὴν οὐρανίαν. Τὰ σχεδιάσματα τοῦ Δοξαρᾶ εἶναι μεγάλους μετ. 0, 45 × 0, 34 ἐπὶ δύοντος καὶ παριστάνουσι τὴν γέννησιν, τὴν κοιμησιν καὶ τὴν μετάστασιν τῆς Θεοτόκου. Ο αὐτὸς ἀγιογράφος κατέχει 23 ἐπὶ χάρτου σχεδιάσματα μετὰ τὴν ἔχησ σημειώσεως ὑπὸ συγχρόνου τοῦ Δοξαρᾶ, μαθητοῦ Βενιάμινος : «ἴνε οὐλα τα γερια και κεφαλή ἀπο τοῦ κυρ δοξαρα ὅπουέχο κομάτιαικοσιτρια.»

(²) Πρεβλ. Γ. Ε. Μαυρογιάννη : Δύο ἔργα τοῦ ζωγράφου N. Καντούνη. «Ἐν τῇ Εστίᾳ Ἀθηνῶν τοῦ ἔτους 1893 ἀρ. 39.

LA CHARITE

•II έλεγκμοσύνη.

~~~~~

αύτοῦ είνε θυμιαστὰ διὰ τὴν ὄμοιότητα, ὡς ὄμοιογοῦσιν σὶ γέροντες. Λί κεφαλαιί αὐτοῦ ἀξιοθήμαστοι φαίνονται οἰονεὶ ἐμψυχοι. Ἰταλὸς καλλιτέχνης ἀγράσσας ποτὲ εἰκόνα τοῦ Καντούνη, διὰ χρώματος ἐξήλειψεν ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀφῆκε μόνον τὴν κεφαλήν, ἥν ἐκόμισεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ὡς ἀριστούργημα.

Μετὰ τοὺς δύο Δοξαράδες, πατέρα καὶ οἰόν, ἀμέσως ὁ Κουτούζης κατὰ πρῶτον καὶ ὁ Καντούνης ὑστερὸν είνε οἱ ὀδεσσαντες νέαν ζωὴν τῇ ὄρθοδόξῳ ἀγιογραφίᾳ, ὡς πρὸς τὴν παράστασιν τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας καὶ ἵεροφρῶν ἀγίων. Ὁ Παναγιώτης Δοξαρᾶς ἐφιλοτέχνησε τὰ τοῦ βίου τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος ἴδιας, καὶ ὁ οἰόν αὐτοῦ Νικόλαος τὰ τοῦ βίου τῆς Ἀειπαρθένου. Ὁ Κουντούνης ὅμως ἐφιλοτέχνησε τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς, τοὺς ἀποστόλους, τοὺς προφήτας, ἀγίους, ἱεράρχας καὶ μή, ἐφιλοτέχνησεν πᾶν ὅ, τι χρησιμεύει εἰς τὴν ὄρθοδοξὸν ἐκκλησίαν. Καὶ εἰς πάντα προσεπάθουν ὅταν ἤδυνατο νὰ καινοτομήσουν ἐπὶ τὸ ἴταλικότερον. Εἰς τοὺς ἱεράρχας λ.χ. ἐνῷ οὗτοι είνε ἐνδεδυμένοι μὲ δημιουργίας ὄρθοδόξων ἱερέων, αἱ κεφαλαιί ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον φαίνονται ἔργα ἐνετικοῦ χρωστήρος. Ἡ ἐν γένει στάσις τοῦ σώματος προδίδει τὴν Ἰταλικὴν τεγνοτροπίαν καὶ τὴν ἔφεσιν, ἥν εἶχον τοῦ νὰ δώσωσιν νέαν ζωὴν εἰς τὴν τέχνην. Ποιὸν σπανίως ἔστιν ση-

μασίαν εἰς τοὺς κοινοὺς τύπους τῆς ὄρθοδοξίας. Λέγεται ὅτι ὁ Κουτούζης δὲν ἐδέχεται μέγις ποσὸν χρημάτων, διὰ τὰ ἀντιγράφη εἰκόνας μιὰς ἐκκλησίας, εἰκόνας ἀπέχουσ, ἢς οἱ ἐπίτροποι ἔθελον ὅμοιας ἐλλὰ διὰ λινελαῖον. Ὁ Κουτούζης ἀπήντησεν: «Ο καλλιτέχνης δὲν εἶνε δοῦλος διὰ νὰ δουλεύῃ ὅπως θέλῃ ὁ ἀφέρτης, ἀλλ ἐλεύθερος νὰ δουλεύῃ ὅπως θέλει, ὅπως η τέχνη ἀπαιτεῖ.» Αλλοτε παρήγειλαν εἰς τὸν Καντούνην ἔνα Ἔσταυρωμένον κατὰ τὸν κοινὸν τύπον τῆς ὄρθοδοξίου ἐκκλησίας καὶ ἐπήντησε: «Δὲν εἶμαι κολοραδῶδος ἀλλ ἀρτίστας, καὶ η ἐπιστήμη καὶ η τέχνη γνωρίζουνε πᾶς ξεψυχᾶνε οἱ ἄνθρωποι στὸ σταυρό.

Ο Κουτούζης καὶ ὁ Καντούνης εἶχον τὸ αὐτὸν ὄδεως διὰ τὴν τέχνην ἀμφότεροι παρηγολούμενον τὰ ἵγη τοῦ Δοξαρᾶς χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσουν. Ἡ σχολὴ αὕτη ιορύθεισα, ως εἰδομεν, ἐν Κερκυρᾷ ἀνεπτύχθη μεγαλως ἐν Ζακύνθῳ. Εἴς ἄριστος καλλιτέχνης διὰ τῆς λάμψεως: τῆς τέχνης ἐπιδρῷ ἐπὶ τοῦ ἐλλου, ως ἐπιδρᾶ ἐπὶ παντὸς πεπρωικισμένου διὰ καλλιτεχνικῆς εὐφύειας καὶ δεικνύοντος ἀνεξαρτησίαν τεγνοτροπίας καὶ σκέψεως.

[Ἀκολουθεῖ].

Σ. Π. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Π. ΤΣΕΧΩΦ

Ο ΚΑΘΡΕΠΤΗΣ

ΙΝΕ ἐσπέρα τῆς παραμονῆς τοῦ νέου ἔτους. Ἡ Νεῖλη, νεαρὰ καὶ εὔμορφη κόρη γαιοκτήμονος στρατηγοῦ, νύκτα καὶ νήμεραν ὀνειροπολεῖ τὸν γάμον, καθηται εἰς τὸ δωμάτιόν της καὶ μὲ κουρασμένα, μισθλεισμένα μάτια βλέπει μέσα εἰς τὸν καθρέπτην. Εἶνε ωχρά, μ' ἐντεταμένην προσοχὴν καὶ ἀκίνητος σᾶν ἄγαλμα. Ἄγυπταρκτος, ἀλλ ὁρατὴ ἀποψίς, παρεμφερῆς πρὸς στενὸν διάδρομον, σειρὰ ἀγαριθμήτων αηρίων, ἀγτανάκλασις τῆς μορφῆς, τῶν χειρῶν της, τοῦ πλαισίου τοῦ καθρέπτου, ὅλα ταῦτα πρὸ πολλοῦ ἥδη εἶχον περικαλυφθῆ ἐντὸς ὁμίγλης καὶ συνεγένοντο μέσα εἰς ἔνα ἀπροσδιόριστον, φαιὸν πέλαγος. Τὸ πέλαγος σαλεύεται, γεύει, καὶ ἀναδίδει ἐκάστοτε ἀναλαμπάς. . .